

УДК -069 727.7

Дивак В. І.

к. арх.,

*Київський національний університет будівництва і архітектури***ЕТАПИ РОЗШИРЕННЯ ХУДОЖНІХ МУЗЕЇВ.**

Розглядаються причини виникнення розширення художніх музеїв, визначаються етапи розвитку та їх основні характеристики.

Ключові слова: музеї, розширення музеїв.

Розширення художніх музеїв – явище, яке виникло на певному відрізку історичного розвитку, є природнім процесом, що сформовано самою суттю та логікою діяльності музею. Одним із завдань, що впливає з визначення музею, яке надала Всесвітня Рада музеїв (ICOM), є “накопичення” артефактів. Даний процес призводить до необхідності збільшення існуючої площі музеїв, який здійснюється за рахунок приєднання існуючих, або добудови нових будівель[1].

Час виникнення перших розширень пов'язаний з моментом формування музею, як соціо-культурне явище, коли перші музеї потребували необхідності збільшення своєї площі.

Перший етап пов'язаний з використанням сусідніх приміщень та будівель. Попередником одного з найбільшого музею світу Лувр був замок –фортеця збудована за часів Філіпа – Августа (1190 р.). В час правління Генріха II та Карла IX були добудовані два крила. Архітектором Луї Лево в час правління Людовіка XIII та Людовіка XIV збільшено палац у чотири рази. Перетворення королівського палацу у музей відбулося за часів Французької революції. Продовжив роботи по розширенню Лувра, як музею, вже Наполеон I. Архітектори Перс'є та Фонтен почали будівництво північного крила вдовж вулиці Ріволі. Завершення будівництва Лувру сталося при Наполеоні III (1852). У 1983 році французький президент Франсуа Міттеран запропонував нову Велику реконструкцію Лувру, яку здійснив архітектор Йо Мін Пей. Планом передбачалось розширення музею за рахунок Міністерства фінансів, яке знаходилось на території музею та зведення нової підземно ївхідної групи. Зараз у підземній частині розміщуються стоянки на 80 автобусів та 600 автомобілів, торгівельні площі, дослідні лабораторії, зали для презентацій та колекцій мод. В результаті проведення робіт, музей отримав подвійне збільшення виставкового простору до 60000 кв. метрів, п'ятиразове збільшення площі для наукової, технічної та адміністративної діяльності, тринадцяти разове збільшення площі для відвідувачів.

Традиційним прийомом розширення художніх музеїв до початку ХХ ст. було приєднання існуючих сусідніх приміщень, а потім і будівель, що розташовувались поряд. Такі розширення не призводили до зміни архітектурної вигляду будівлі. Цей прийом використовувався у музеї: Лувр (Франція, Париж), музей Вікторії та Альберта (Лондон, Велика Британія) та ін.

Другий етап розпочався з 30 років ХХст. з ім'ям видатного архітектора Ле Корбюз'є. Він запропонував нові принципи архітектури, які здійснили великий вплив на архітектурну діяльність. Окрім цього, їм було запропоновано теоретичну модель музею “безмежного розвитку” (1939 р.). “Модель може бути змінена з урахуванням характеристики різних місцевих умов, клімату та будівельної техніки [2]. В основу був покладений природний принцип постійного росту равлика відносно центру (спіральна структура). В подальшому, Ле Корбюз'є постійно модернізував схему, згідно до місцевих умов – музей сучасного мистецтва в Парижі (Франція, 1931.), музеї в місті Ахмедабад (Індія, 1956), Чандігарх (Індія, 1952), Національний музей західного мистецтва в Токіо (Японія, 1959).

Визначним етапом розвитку розширення музеїв стало розширення поза територією земельної ділянки музею. Широкого розвитку процес набув в кінці ХХст. Музей мистецтв в Денвері (арх. Д. Лібескінд), Ханс Арп музей (Німеччина, Майнц, “Richard Meitl & Partners”) та ін.

Розширення музеїв відбувалось не тільки на території земельної ділянки музею та поруч з нею, а й поза територією міста, де знаходилась основна будівля музею. Це дало змогу збільшити можливість представляти культурне надбання в інших містах і країнах світу. Так, музей С. Далі розташований в Барселоні, Парижі. Також, він мав два музеї на американському континенті – спочатку у штаті Огайо. Згодом, через збільшення кількості відвідувачів, був перенесений у нову будівлю у штаті Флорида.

Проведені дослідження виявили, що недостатність, або відсутність достатньої земельної ділянки призвели до проведення розширень музеїв поза межами їхньої території. Такі рішення дещо погіршили функціональний зв'язок поміж будівлями. Прикладом є розширення музею Уітні (арх. Р.П'яно, Нью – Йорк, США); мережа музеїв сучасного мистецтва С. Гуггенхайма, музей С. Далі (арх. Ян Уеймут, С. Петербург, США 2010 р). та ін.

Використання принципу зведення розширення будівель музею поза територією міста дало змогу появи такого явища як мережі музеїв. На сьогоднішній день у світі існує одна мережа музеїв С. Гуггенхайма, що охоплює різні країни та континенти. “Сьогоднішній авторитет Фонду, названого іменем американського громадянина Соломона Роберта Гуггенхайма, в художньому світі Заходу практично незаперечний. Велика колекція творів

сучасного мистецтва лягла в основу зібрань семи всесвітньо відомих музеїв [3,4]. Поширення зазначених ідей набули в Америці, Європі, Африці, Азії. Сформована система, до складу якої увійшли музеї: Пеггі Гуггенхайм у Венеції в особняку на Великому Каналі; Соломона Р. Гуггенхайма м.Більбао, (Іспанія, арх. Ф.Гері, 1997); Соломона Р. Гуггенхайма м.Абу –Дабі, ОАЕ; Соломона Р. Гуггенхайма м.Гвадалахара, (Мексика, арх. ЕнрікеНортен); Соломона Р. Гуггенхайма м.Нью – Йорк, США (арх. Ф.Л. Райт, 1959); Соломона Р. Гуггенхайма Сохо м Нью – Йорк, США; Соломона Р. Гуггенхайма м Вільнюс, Литва (арх. Заха Хадід); 2 музею Соломона Р. Гуггенхайма м.Лас Вегас – Гуггенхайм Лас – Вегас та Ермітаж – Гуггенхайм (США, 2001); Дойче Гуггенхайм– Берлін, м.Берлін (Німеччина, 1997); розробка проекту музей Соломона Р. Гуггенхайма м.Пекін, Китай (арх. майстерня “СтудіюПей ЖУ”); в рамках спільної програми між міністерством культури Російської Федерації та Фондом С. Гуггенхайма передбачається розміщення у С.Петербурзі музею мистецтва ХХ століття; наміри відкриття музею Соломона Р. Гуггенхайма м. Гельсінки, (Фінляндія).

Зведення розширення будівель музеїв вертикальної побудови пов’язане з недостатньою площею музейної території, неможливість розділення колекцій та експозиційного простору та необхідність проведення розширень. Така ситуація зумовила виникнення прийому вертикального розширення музеїв. При цьому, на відміну від розширення горизонтальної побудови, при вертикальному розширенні існуючі функціонально – планувальні зони розташовуються по вертикалі і з’єднуються вертикальними комунікаціями. До найбільш вдалих прикладів слід віднести: Музей Тейт (арх. Herzog & de Meuron, Лондон, Велика Британія, 2012); музей сучасного мистецтва (арх. Snohetta, Сан – Франциско, США, 2016); музей С.Гуггенхайма (арх. Gwathmey Siegel & Associates Architects, Нью – Йорк, США, 1992); музей Уітні (арх. Р.П’яно, Нью – Йорк, США) та ін.

З метою збереження історичної архітектурної спадщини та міського середовища на початку ХХІ ст. поширюється прийом розширень художніх музеїв нижче рівня поверхні землі. Одним з перших освоєнь підземного простору належить архітектору Й.М.Пею (Лувр, Париж, Франція 2000), а також музеям: Мауріцхейс (арх. “Hansvan Heeswijk Architects”, Гаага, Нідерланди, 2011 – 2014); Штеделевському музею (арх. “Schneider + Scumacher”, Франкфурт – на – Майні, Німеччина, 2005), Джанеум музею (арх. Nietro Sobejano Arquitectos, Грац, Австрія 2011).

При розширенні музею Мауріцхейс (Гаага, Нідерланди, 2011 – 2014 р.) головною метою архітекторів було збереження існуючого історичного та архітектурного середовища. Будівлі двох музеїв були з’єднані

<p>ВИКОРИСТАННЯ СУСІДНІХ ПРИМІЩЕНЬ ТА БУДІВЕЛЬ</p>	<p>ЛУВР ПАРИЖ, ФРАНЦІЯ в мистецтві музею з 1793 р.</p> <p>ЕРМИТАЖ РОСІЯ, С.ПЕТЕРБУРГ, заснований 1764 р.</p> <p>ЕТАПИ РОЗШИРЕННЯ ЛУВРУ ПАРИЖ, ФРАНЦІЯ</p> <p>АНСАМБЛЬ ЦЕНТРА ДРЕЗДЕН, НІМЕЧЧИНА, 1711-1722 р.р. арх. ПЕЛПЕЛЬМАН</p>	<p>ЗВЕДЕННЯ БУДІВЕЛЬ ПОЗА ТЕРИТОРІЮ МІСТА</p>	<p>МУЗЕЙ С.ГУТЕНХАЙМА ЛИТВА, ВІЛЬЮС арх. ЗАХА ХАДІД</p> <p>ЛУВР ОАЕ, АБУ-ДАБІ арх. ЖАН НУБЕЛЬ</p> <p>МУЗЕЙ С.ГУТЕНХАЙМА ІСПАНІЯ, БІЛЬСАО, 1997 р. арх. ФРАНК ГЕРТ</p> <p>МУЗЕЙ САЛЬВАДОРА ДАЛІ ІСПАНІЯ, БАРСЕЛОНА, СІГЕРАС</p> <p>МУЗЕЙ САЛЬВАДОРА ДАЛІ США, ФЛОРИДА С.ПЕТЕРБУРГ, 2010 рік арх. ЯН УЕЙМУТ</p>
<p>1</p>	<p>ЕТАП: з КІНЦЯ XVI СТ.</p> <p>НОВІ СПЕЦІАЛЬНІ БУДІВЛІ МУЗЕЮ</p> <p>МУЗЕЙ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА (РОЗШИРЕННЯ ТОКІЙСЬКОГО МУЗЕЮ) ФРАНЦІЯ, ПАРИЖ, 1957р. арх. Л. КОРБЮЗЬЄ</p> <p>МОДЕЛЬ МУЗЕЮ "БЕЗМЕЖНОГО РОЗШИРЕННЯ" арх. ЛЕ КОРБЮЗЬЄ, 1939р.</p>	<p>5</p>	<p>ЕТАП: з КІНЦЯ XX СТ.</p> <p>ЗВЕДЕННЯ БУДІВЕЛЬ МУЗЕЮ ВЕРТИКАЛЬНОЇ ПОБУДОВИ</p> <p>ТЕЙТ МУЗЕЙ АНГЛІЯ, ЛОНДОН, 2012 рік. Mezoo & de Meuron</p> <p>МУЗЕЙ С.ГУТЕНХАЙМА (розширення) США, НЬЮ ЙОРК, 1992 рік. Owens Corning Fiberglas & Associates Architects</p> <p>МУЗЕЙ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА (розширення) США-ФРАНЦІЗЬКА, США, 2016 р. Shohei</p>
<p>2</p>	<p>ЕТАП: з 30 РОКІВ XX СТ.</p> <p>ЗВЕДЕННЯ БУДІВЕЛЬ З РОЗШИРЕННЯМИ ФУНКЦІЙНИМИ МУЗЕЮ</p> <p>ДЖОСЛІН МУЗЕЙ МИСТЕЦТВА ОМАХА, НЕБРАСКА, США, 1994 р. арх. НОРМАН ФОСТЕР</p> <p>МУЗЕЙ МИСТЕЦТВ АНН АРБОР, МІЧІГАН, США, 2009 р. Allied Works Architecture</p> <p>КОРОЛІВСЬКИЙ МУЗЕЙ ОНТАРІО, ТОРОНТО, КАНАДА, 2007 р. арх. ДАНІЕЛЬ ЛІБЕСКІНД</p> <p>МУЗЕЙ МИСТЕЦТВ США, ВІРДЖІНІЯ, РІМОНД, 2010 рік арх. РІК МАТЕР</p>	<p>6</p>	<p>ЕТАП: з 90-х XX СТ.</p> <p>РОЗТАШУВАННЯ ПРИМІЩЕНЬ МУЗЕЮ НИЖЧЕ РІВНЯ ПОВЕРХНІ ЗЕМЛІ</p> <p>Joanneum Museum Граз, Австрія, 2011 р. Nieto Sobejano Architects</p> <p>ШТЕДІЛІВСЬКИЙ МУЗЕЙ НІМЕЧЧИНА, ФРАНКФУРТ-НА-МАЙНІ, 2008 р. Schneider + Schumacher</p> <p>МАУРІЦІЙСЬКІ (схвятий проект) НІДЕРЛАНДИ, ГАГА, 2011-2014 р. арх. Hans van Heeswijk</p> <p>ЛУВР ФРАНЦІЯ, ПАРИЖ, 2000 рік. арх. ІО МІНГ ПЕІ</p>
<p>3</p>	<p>ЕТАП: з СЕРЕДИНИ XX СТ.</p> <p>ЗВЕДЕННЯ БУДІВЕЛЬ ПОЗА ТЕРИТОРІЮ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ МУЗЕЮ</p> <p>Denver Art Museum Denver, Colorado, USA, 2006 р. Daniel Libeskind</p> <p>ХАНС АРТ МУЗЕЙ НІМЕЧЧИНА, МАЙНЦ, 2007 р. Richard Meier & Partners</p>	<p>7</p>	<p>ЕТАП: з КІНЦЯ XX СТ.</p> <p>ЗАСТОСУВАННЯ МОБІЛЬНИХ ТА ТИМЧАСОВИХ ФОРМ МУЗЕЙНИХ РОЗШИРЕНЬ</p> <p>ПРАДО-ТРАНСФОРМЕР (Відкриття) СЕВІЛ, 2009 р. арх. РЕМ КОЛХАС, ОМА</p> <p>ПРОЕКТ МОБІЛЬНОГО МУЗЕЮ арх. Г. ГУЕЗ</p> <p>МУЗЕЙ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА БЛУМБЕРГ ПАВІЛЬОН, ТОКІО, 2012 р. арх. АКИХІСА ХІРАТА</p> <p>МОБІЛЬНИЙ ХУДОЖНІЙ ПОВІЛЬОН ПАРИЖ, ФРАНЦІЯ арх. ЗАХА ХАДІД</p> <p>ТИМЧАСОВИЙ ПАВІЛЬОН ДЛЯ МУЗЕЮ ХІРШКОРН ВАШІНГТОН, США, 2011 р. Oller Scobio + Reato</p>
<p>4</p>	<p>ЕТАП: з КІНЦЯ XX СТ.</p>	<p>8</p>	<p>ЕТАП: ПОЧАТОК XXI СТ.</p>

ЕТАПИ РОЗВИТКУ РОЗШИРЕННЯ ХУДОЖНІХ МУЗЕІВ

переходом, розташованим нижче рівня поверхні землі. Змінилось розташування головного входу. Тепер відвідувачі спускаються сходами, де розташовані білетні каси та інформаційний центр, а потім підіймаються до самих будівель музею. В новому крилі розміщуються: виставкові зали, кафе, музейна крамниця, художня майстерня, бібліотека, зала для глядачів.

Використання підземних переходів для надання додаткових послуг відвідувачам використано при розширенні музеїв: Прадо (Мадрид, Іспанія, арх. Рафаеля Монео, 2007 р.), Лувр (Париж, Франція 2000, арх. Й.М. Пей, 2000 р.), Ханс Арп музей (Майнц, Німеччина, “Richard Meier & Partners”, 2007 р.). Kunstmuseum (Базель, Швейцарія, арх. Христос і Гантенбайн), Нельсон Аткинс музею (Канзас-Сіті, штат Міссурі, США).

Наприкінці ХХст. подальший розвиток розширень призвів до появи тимчасових та мобільних форм розвитку музеїв. Їх час існування та здатність переміщення у просторі визначила прийняття особливих архітектурно – планувальних рішень. Основна функція зводиться до експонування творів мистецтва. Мобільний художній павільйон (арх. З.Хадід), Prada Transformer (арх. Р. Колхас), тимчасовий павільйон музею Хіршхорн (Diller Scosidio + Rentro), концептуальна мобільна галерея (Arquitectum, 2008).

На основі проведеного автором узагальнення досвіду формування розширень музеїв можна поділити їх на 8 етапів:

- перший – кінець ХVІст. За рахунок сусідніх приміщень та будівель;
- другий – з 30 років ХХст. За рахунок зведення нових будівель;
- третій – з середини ХХст. За рахунок зведення нових будівель на території земельної ділянки музею;
- четвертий – з кінця ХХст. За рахунок зведення нових будівель поза територією земельної ділянки музею;
- п'ятий – з кінця ХХст. За рахунок зведення нових будівель поза територією земельної ділянки музею та міста;
- шостий – з 90 - х років ХХст. За рахунок зведення нових будівель музею вертикальної побудови;
- сьомий – з кінця ХХст. За рахунок зведення нових приміщень музею нижче рівня поверхні землі;
- восьмий – початок ХХІст. За рахунок мобільних форм музейних розширень.

Етапи розвитку розширень художніх музеїв відрізняються від етапів розвитку музеїв тим, що не мають початку та закінчення. Вони мають тільки початок, який продовжується і удосконалюється по сьогоднішній день. Типи розширень, які були сформувані на ранніх стадіях (“суміжне розширення”,

“розширення на відстані” зі з’єднанням і без з’єднання) мають свою актуальність і тепер.

Література

1. Desvallees A. Ключевые понятия музеологии / A. Desvallees, F. Mairesse. - Москва : ООО "Август Борг", 2012. – 48 с.
2. William J.R. LeCorbusier: Ideas and Forms / J.R. William, Curtis London, 1986, Phaidon, - p. 117
3. Сомова Е. Золото Гуггенхаймов / Е. Сомова // Строительство и архитектура в России, Салон Недвижимост. – 2010.
4. Wiseman C. Guggenheim Go-Around // Architectural Record 180. - October 1992 - p.102-103.

Аннотация

В статье рассматриваются результаты исследования причин возникновения расширения художественных музеев, определяются этапы развития и их основные характеристики.

Ключевые слова: музей, расширения музеев.

Abstract

The article discusses the results of the study the causes of the expansion of art museums, defined the stages of development and the main characteristics.

Keywords: museum, museums extension.

УДК 725.34

Дикун Ж. Є.

архітектор ЗАТ «ТРАНСПРОЕКТ»

МЕТОДИКА РЕКОНСТРУКЦІЇ МОРСЬКИХ ПАСАЖИРСЬКИХ ТЕРМІНАЛІВ

Анотація: актуальність теми визначається необхідністю забезпечення активного використання існуючого фонду морських терміналів України, створеного протягом радянського періоду, приведення його у відповідність до сучасних нормативних вимог. Мета роботи створити покроковий алгоритм проектування нових та реконструкції існуючих МПТ. У статті наведені основні методи і види реконструкції терміналів. Результат даного дослідження може